

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Egyes szám ára **20** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezések és egyéb küldemények
intézendők.

Három hónap.

Félhivatalosan most adják tudtul, hogy a vasutaknál megkezdődött a tisztogatás. *Harmincz főhivatalnok nyugdíjazását helyezték kilátásba* a kereskedelmi miniszteriumban. Ez a tény érdemes a megfontolásra. A kinevezettek sztrájkjának erőszakos letiprására többek között az is adott közvetlen okot, hogy a sztrákolók a régi rendszer régi bűnöseinek elbocsátását követelték — azonnal. Akkor még annyira féltették azokat az urakat, hogy ezek mozgalmát, ezek jogait tiporták el miattuk.

És ma? A kinevezettek mozgalmá a korai és lázas, szervezetlen, tehát célra nem vezetett kitörés fáradtságába fult. A ki nem nevezett munkások s a hozzáuk csatlakozott kinevezettek töredéke mozgolódunk csak, mi merünk csak élni, akarni s mi merünk kifejezést is adni annak, hogy élünk és akarunk ebben a lapban. A miniszter nem a sztrájk alatt ismerte fel a bűnösokeket, de az alatt a három hónap alatt, amely alatt tovább élt a mozgalmunk. Mi, a vasuti munkások kényszerítettük tisztogató munkára, jobb belátásra, a sztrájk tanúságainak megszívlelésére a minisztert, aki most szélnek ereszti eddig dédelgetett kisisteneit.

Most lépett életbe a nyugdíjintézmény. Elhibázott, ferde, alig használható alkotás, de *elismerését* tartalmazza annak, hogy mozgalmunk közvetlen oka alapos; beismeri, hogy a helyzet tarthatatlan és ad valamelyes alapot, amelyen tisztességes nyugbérrendszert lehet építeni. Mi hozta létre ezt az intézményt? A fellebbvalók jóakarata? Attól ugyan évtizedekig koldulhatott volna a templomajtónál az, aki közülünk megél addig, míg öreg letére dobják ki s nem munkaközben rogyik össze. Azok az urak talán nem is ismerték az állapotokat, hiszen lehetetlen, hogy saját érdekükben is türték volna. A mi mozgalmunknak kellett ébrednie, nőnie, kitaratania; a mi lapunknak kellett keletkeznie, szavát bátran hallatnia, hogy ennyit is elérjünk.

A kerületi nyugbérbizottság nem a műhelyfőnökök kiküldöttjeiből áll, de részben a munkásság választottaiból. Nem talpnyalók és kezes bárányok, de munkástársaik megbízottai, szavunk érvényrejuttatói, akaratunk nyilvánítói, s szóval igaz munkások kerültek arra a helyre, ahol lehet tenni az összesség érde-

kében. Mi tárta fel a kinevező rendszert? Mi javított a basáskodó állapotot? Ismét csak a mozgalmunk s annak kifejezője: a lapunk.

Nem egy munkástársunk tapasztalja magán, hogy a kis hajcsárok és a nagyfejúek korlátlan uralmának egyetlen fékezője a nyilvánosság, a mi lapunk hasábjainak nyilvánossága. Ahány orrot ezek az urak három hónap óta kaptak, azt nagyrészt nekünk köszönhetik.

Ilyen eredményes három hónapot kevés lap mutathat fel. Miért van ez? Miért van ennek a lapnak több sulya a vasutasok ügyeiben, mint bármi másnak? Egyszerű a felelet. Ez a lap nem kapitalista-vállalat. Nem az *előfizetők*ből él, nem az *előfizetés kedvéért* ir, de az *előfizetők kedvéért* ir és az *előfizetésből* él. Nem polgári ujság, amelyet a haszon irányít s a haszon elvesztése megfélemlít, de munkáslap, amelyet a vasuti munkásság alapított, amely a vasuti alkalmazottak tulajdona, amelyből magánembereknek egyetlen fillér haszna nincs. Nem polgári lap, amely tessék-lássák ir, pl. az *előfizető* magasrangú vasuti hivatalnokok érdekében, de munkáslap, amelyet vasutasok irnak egészen a vasutasok érdekében; nem polgári lap, amely a munkások bajait, érzelmeit, kívánságait nem ismeri, nem is ismerheti, de vasutaslapp, amely természetesen a vasutasok akaratának ismerője és kifejezője. Ezt a tényt nemcsak mi írjuk, nemcsak a vasutasok tudják, de tudják azok is, akik a miniszteri és igazgatósági szobákból folynak be az alkalmazottak életébe. Ezért van a mi lapunknak az ő szemükben is nagyobb fontossága.

Még egy dolog van, ami növeli lapunk sulyát felfelé és fontosságát közöttünk. A vasutaknál még az a kis rongya sincs meg a szólásszabadságnak, amely Magyarországon még fenmaradt a proletárság számára. A szolgálati uton való panaszkodás nemcsak eredménytelen, de veszedelmes is. A mi lapunk az egyetlen út, amelyen őszintén és bátran lehet a bajokat feltárni. Ezért lett a mi mozgalmunknak majdnem egyedüli fegyvere a lapunk, ezért forrott még jobban össze a lap a mozgalmunkkal, mint más munkáscsoportoknál, amelyeknek szervezetük van, amelyek kifejezhetik más uton is akaratukat. Számunkra a szervezetet is a lap pótolja. Ez teremti kapcsolatot közöttünk, ez fűz össze bennünket közös érdekeinknek, közös érzelmeinknek hangoztatásával, ez önt életet a mozgalmunkba,

ez pótolja a vasuti alkalmazottak egyesületét, amelynek alakíthatására egyelőre nem igen van kilátás.

A lapunk eredményes munkát végzett és kilátás van rá, hogy jövőben is azt végez. Eredményes volt a munkája, mert munkáslap s a vasutasok egyetlen fegyvere, amely a szervezetet is pótolja. Egyelőre meg lehetünk elégedve a terjedelmével és megjelenésének kényelmes voltával. Egyelőre, de *csak* egyelőre. A lapunkat, mint fegyvert, erősíteniünk kell. Mennél több előfizetőt, mennél több harczost a mozgalmunknak! Mennél több felvilágosodott munkástársat! Ha többen vagyunk, erősebbek vagyunk. Ha több ember olvassa a lapot, többnek a véleményét képviseli. Ha több véleményt fejez ki, sulyosabb a szava, eredményesebb a munkája. Ha több az előfizető, tartalmasabb lehet a lap, mint olvasmány s közelebb az idő, amelyben terjedelme megnőhet s számai gyakoribbak lehetnek.

Munkások vagyunk (e fogalom alatt értjük mindazokat, kik a társadalom részére hasznos munkát végeznek s így a kinevezetteket is) s munkások között dicsekedés nem járja. Ha járná, dicséret illetné azokat, akik a lap terjesztésének munkájában résztvettek. De mi nem dicsérünk senkit, munkások között kötelességteljesítés van, azzal vége. Azt a reményünket azonban kifejezzük, hogy még több ilyen kötelességteljesítő munkástársunk akad ezentúl, aki a lap terjesztésével a mozgalmunkat erősítve egy lépéssel előbb viszi munkástársait a győzelem felé. A kötelességteljesítésben mi sem fogunk elmaradni.

A máv. betegsegélyező pénztára.

Nem hirlapi cikket, hanem *tanulmányt* kellene írni ennek a pénztárnak nem leghevesebb gondolkodásáról, hogy kimutatható legyen, mennyire nem áll ez a nagy intézet nagyszabású bevételeivel feladata magaslatán és mennyire célzést vesztett annak igazgatása, vezetése. Eltekintve attól, hogy az alapszabályok több intézkedése eltér a betegsegélyezésről szóló 1891. évi XIV. t.-cz. rendelkezéseitől, ami magában véve kormányhatósági hiba, rá kell mutatnunk azon eltérésekre, melyek pénzügyi tekintetben a szakértő előtt oly rettenetes módon tárulnak fel. Osszuk e kérdést két részre. Az egyik szóljon a szervezetről, a másik a kezelésről. A pénztár szervezése vállalati (gyári) pénz-

tár jellegével bír és mint ilyen, kényszerpénztár mindazon kellékekkel bír, amikkel egy kényszerpénztár csak bírhat, s olyanokkal is, amikkel nem bírhat. Az alapszabályok 2. §-a *föltétlenül* kötelez minden munkába lépő egyént, hogy a vasut betegsegélyező pénztárának tagja legyen és ezen intézkedésében homlokegyenest ellenkezik a hivatkozott törvény 49. §-a első bekezdésének rendelkezésével.

Az alapszabály 4. §. c), d), e) pontjai ellentétben állnak a törvény rendelkezéseivel, mert önkéntes tagnak nem lehet megparancsolni, meddig kénytelen a pénztár tagjává lenni. Ha valaki engedély nélkül távozik a szolgálatból, ez legfeljebb ütközhetik a gyári munkarendbe, de nem vonatkozhatik a betegsegélyező pénztári tagságra. Itt természetesen a munkaadói hatalom nyilatkozik meg és eszközül használja a munkás sakkbantartására a betegsegélyező pénztárt, *mely nem a munkaadóé*. A törvény sehol sem tiltja, hogy a biztosításra kötelezett alkalmazott a kényszerbiztosítással egyidőben más pénztárnak önkéntes tagja ne lehessen.

Ezeket a pontokat tehát külön kedvezményképpen hagyhatta jóvá a kormány, noha erre még a kormánynak sincs joga, mert ő sem terjeszthetjük túl a törvényen. Ha tőlünk közönséges halandóktól különbeni megtorlással követelik a törvény pontos megtartását és annak nem ismerését tőlünk mentesül sem fogadják el, akkor számszorta jogosabb az a követelésünk, hogy ott, hol a törvények kodifikálják, ismerjék azt és tartásuk meg a legpontosabban.

A hatalom gyakorlása a munkás fölött ne terjedjen túl a törvénytől határokon, mert igen alkalmas lehet félreértésekre, amik azután mód felett „kellemetlenek” lehetnek.

Hogy a vasut 3 százalékos szed járulékul és azzal sem igen boldogul a pénztára (amit a gazdálkodásnál fogunk kimutatni) azt is *kivételes* kormánykedvezménynek kell tekintenünk, mivel a törvény 17. §-ával ellentétben áll. És itt konkrét esetre hivatkozhatunk. A budapesti lakatos stb. ipartestületi betegsegélyező pénztár a minimális segélyeken felül a családtagok gyógykezelését és gyógy-

szerrel való ellátását is nyújtotta. Néhány évvel ezelőtt anyagi zavarokba jutott és 3 százalékos járulékszedésre kért és kapott engedélyt. A kormány az engedély megadásánál, hivatkozva a törvény 17. §-ára, *megtiltotta* a családtagok ingyen gyógykezelését és gyógyszerekkel való ellátását. Aki azt humanitási vagy szociálpolitikai szempontból *helyesnek* tartja, az ugyan a rátóti toronyra való, de a törvény így intézkedik és amíg érvényben van, ha elég helytelen is, mégis meg kell tartani és a megtartók közé a kormány is tartozik.

Az is külön szabadalmát képezi a máv. betegsegélyező pénztárának, hogy az egész alapszabályában, ahol a tag nejről, gyermekeiről szól, mindenütt becsusztatta a „*törvényes*” szót, holott a törvény 8. §-a d) pontjában „a biztosítottal egy háztartásban élő családtagokat stb.” említi. A törvény 12. §-ának a) pontja így szól: „Azon betegnek, ki házasságban vagy családjának valamely tagjával egy háztartásban él stb.” Ugyanezen § b) pontjának új bekezdése: „Ha azonban a betegnek hozzátartozói vannak, kiket addig keresetéből tartott fenn stb.”

Mindenütt tehát azt látjuk, hol a törvény a biztosított alkalmazott családjáról vagy hozzátartozóiról intézkedik, mellőzte a „*törvényes*” meghatározást vagy kikötést, a m. kir. államvasut bölcsei azonban fiskális módon becsusztatták azt a kikötést, hogy a munkások igényjogosultságát (mikor t. i. a munkások pénzéről van szó) korlátozhassák.

A pénztár orvosai az alapszabályokban nem *mint ilyenek*, hanem *mint pályaorvosok* szerepelnek. Első tekintetre azt hinné a kevésbé beavatott, hogy a vaspálya is a betegsegélyező pénztaré, vagy legalább, hogy a pályaorvosokat mint vasuti orvosokat, az államvasut mint saját közégeit fizeti. A zárószámadás azonban rögtön felvilágosítja a tévedőt, hogy a pályaorvosokat a betegsegélyező pénztár fizeti és csak azért nem nevezik őket pénztári orvosoknak, hanem pályaorvosoknak, hogy azok választására, ki nevezésére és díjaiknak megállapítására a pénztárt fentartó alkalmazottaknak semmi nemü ingerenciájuk ne legyen, hogy az or-

vosok nem mint a pénztári tagok orvosai szerepeljenek, hanem a vasutintézet és annak igazgatóságának fenhatósága alatt álló orvosi közögeknek tekintsék és becsüljék őket, ami magyarul mondva annyit tesz, fizetned szabad őket, de felsőbbbségi respektusuknál fogva, hozzájuk férd nem szabad. A pénztár orvosi kara persze nem tehet róla, hogy ilyen kényelmes körülbástyázásba jutott. Reájuk nézve is mindenesetre kellemesebb ez az állapot, mert nem függnek a pénztár tagjaitól, — akik különben fizetik őket.

Nem kevésbé érdekes az igazgatóság összeállítása. A törvény 39. §-a így szól: „A nem biztosított munkaadók a közgyűlésben saját hozzájárulásuk arányában szavaznak, az igazgatóságban és a felügyelő-bizottságban pedig legalább hozzájárulásuk arányában kell képviselve lenniök!” A törvény 51. §-a így szól: „Az alapszabályokban az igazgatóság elnöksége állandóan a vállalkozóra, vagy általa kijelölendő meghatalmazottjára ruházható.”

Ezeket a rendelkezéseket tájékozással idézzük, hogy rámutathassunk, miként van összeállítva a máv. betegsegélyező pénztárának az igazgatósága.

Az alapszabályok 24. §-a megállapítja az igazgatóságot. A pénztár elnökét a máv. igazgatóságának elnöke, vagy annak helyettese képezi. Ugyancsak az nevezi ki az igazgatóság többi három tagját, azonkívül *kijelöl* két rendes és két póttagot. *Tehát 6 rendes és 2 póttagja az igazgatóságnak nem esik választás alá*. A közgyűlésnek nagy kegyesen megengedik, hogy 4 rendes és 2 póttagot választhasson. Tudni kell azonban, hogy a vasut mint munkaadó épp úgy csak egyharmad járulékot fizet a betegsegélyező pénztárba, mint akármelyik szegény kisiparos és így a törvény és gyakorlat szerint is elvárható volna, hogy ne foglaljon el egyharmadnál több helyet az igazgatóságban. Mint kimutattuk, a máv. igazgatósága egyebekben is tulateszi magát a törvényen, miért legyen a pénztár vezetésében oly törvényesen szerény, hogy a hozzájárulása arányában foglaljon helyet a vezetésben és szavazásban? Éppen mint állami üzemnek kellene, hogy a

TARCZA.

A medve és az ember.

Lehorgasztott fővel, rossz kedvvel, az erdőben járkált a medve s itt meglátta az embert, aki földét szántotta és azt kérdezte tőle:

— Ugyan mit csinálsz ember?

— Földemet szántom s aztán magot vetek belé, hogy a föld termést hozzon — felelt az ember.

— Végy hát segítségül — szólta a medve. Megszántom, megművelem a földed, ha részesítesz a termésben, amikor megéri.

— Ha ezt megteszed és megszántod a földemet, úgy ketté osztjuk a termést — felelt az ember. A medve munkához látott és amikor már megszántotta a földet, kérdezte az embertől:

— Ide most mit vetünk?

— Osszunk két részre a földet — jegyzé meg az ember — és az egyikbe ültessünk répát, a másikba meg vessünk búzát.

Ugy is cselekedtek, a vetés jól megért s midőn őszkor el kellett osztani a termést, az ember kivitte a medvét a répaföldre és megkérdezte tőle:

— Mit veszel inkább a kettő közül, a felső vagy az alsó részt?

A medve meghányta-vetette a dolgot s így szólta:

— Legyen hát a felső rész az enyém.

Az ember ekkor levágta a répát és odaadta a medvének a répaleveleket. Azután elmentek a búzaföldre és mihelyt megkezdtek elosztani a termést, a medve így szólta:

— Most neked adom a felsőjet és az alsó lesz az enyém.

— Legyen úgy — mondta az ember és lekaszálta magának a búzát, a tarlót pedig odaadta a medvének.

Eljött a tél. Az ember répát sütogetett és buzakenyeret készített.

A medve egyszer eljött az emberhez, evett a répasültből és buzaliszt-kalácsból és így szólta az emberhez:

— Te engem megcsaltál; a te főzöd édes, az enyém meg földizü, akármiképpen főzöm is; egyszer még megfizetek ezért neked.

A fenyegetést beváltotta a medve. Elhatározta, hogy az embernek kárt fog okozni és tényleg el is kezdte enni annak az irtásföldjét; s mivel mindig ugyanazon az egy uton ment ki a földre, az ember ott csapdát állított neki.

Amikor a medve éjjel a megszokott uton ment, nem lehetett a szegény apó eléggé óvatos és lábával a csapdába akadt. Ekkor elkezdett a csapdában ugrálni és erősen sivított, míg végre az ember odajött. A medve könyörögni kezdett és így szólta:

— Szabadíts ki innen, barátom, még egyszer megfizetek érte.

— Most meghalhatnál azért, mivel irtásföldemet hosszú idő óta leeszed — felelt az ember; — de hogy láthasd, hogy régi ismerősem iránt nem vagyok haragos, most az egyszer kiszabadítlak a csapdából.

Az ember meg is tette ezt és a medve kiszabadult a csapdából; de most már, hogy lába szabad lett, megfélekedett ígértéről s azt mondta haragjában az emberhez:

— Nyomorult! megcsaltál! Hiszen már a termés megosztásában is megcsaltál és most megfizetek azért, hogy csapdát állítottál.

— Nem engedem magam megenni —

mondta az ember; — megígérted, hogy cselekedetemért becsületesen megjutalmazol.

— Hisz én azt fogom tenni — jegyzi meg a medve, — mert az a világ szokása, hogy jót rosszal fizet.

— Nem egyezem bele abba — mondá az ember. — Keressünk igazságot, hogy melyikünknek van igazsága!

A medve beleegyezett a tanácsba és elkezdtek együtt bírót keresni. Alig mentek egy darabot, a lóra akadtak s így szóltak hozzá:

— Igazságot keresünk, elvállalod pörtünk eldöntését?

— Mondjátok el a pört — mondá a ló — úgy látni fogom, melyiteknek van igazsága.

Az ember megmagyarázta az ügyet, mi-
képp támadt a pörük és mondá:

— Én megszabadítottam a csapdából a medvét s ő megígérte, hogy azért meg fog jutalmazni. De midőn kiszabadítottam a veszélyből, nem tartotta meg ígértét és azt állította, hogy a világnak az a szokása, hogy jót rosszal fizet.

— Természetes, hogy a medvének van igazsága — mondá a ló, — mivel azt mondja: jót rosszal fizetnek e világon. Én is 30 évig hűségesen szolgáltam a gazdám, de tegnap hallottam, amint mondta szolgájának: holnap ezt a vén gebét agyonütjük, mert most már csak terhünk van. Éppugy a medve is meg akart téged enni; mert az a világ szokása, hogy jót rosszal fizet.

Az ember nem egyezett bele az ítéletbe, hanem el akarta halasztani az ügyet más igazságszolgáltatásra. Ez ellen meg a medve tiltakozott. De végre mégis együtt kezdték járni az erdőt. Alig hogy egy kis utat megtettek, megláttak egy vén kutyát, amely egy

munkások önkormányzati jogát, magasabb etikai szempontból, ha egyébből nem is, tiszteletben tartsa és illene az alkalmazottaknak módot nyújtani, hogy segélypénztárukat építsék ki beteg társaik és családtagjaik javára, módot kellene nyújtani továbbá az alkalmazottaknak arra is, hogy az általuk a pénztár részére befizetett járulékok oroslán-részét *ne* a patikusok és orvosok, hanem a betegek és segélyreszorultak élvezhessék.

Az igazgatóságnak illetén való összeállítása mellett az alkalmazottak, illetve a munkások vezetési és igazgatási szerepköre valószínűs *nulla!* És egy perczig sem szabad csodálkoznunk, ha a pénztár működésével, gazdálkodásával nincsenek megelégedve és mind hangosabbá válik jogos óhajuk, hogy a pénztárt saját kezükbe kívánják venni, miután látják, hogy annak czéltudatos vezetéséből — ha pro forma benn is vannak — a valóságban ki vannak szorítva. És csakis az ilyen természetű igazgatás mellett válik lehetővé, hogy *sokkal nagyobb* a gyógyszer-költség is, meg a honorárium is, *mint a betegek segélyezésére adott táppénz*, amire maga az igazgatósági jelentés vallja be, hogy aggályosnak kell tekintenie azt a jelenséget, hogy 1903-ban a gyógyszerköltség 64.640 koronával haladta túl az előző évi gyógyszerkontót. És ahelyett, hogy rácsördítene a 429.981 koronával dotált pályaorvosokra, így szól hozzájuk jelentésében: „Ezen, immár évek óta megújuló költségemelkedés okainak felderítése, s illetve annak orvoslása komoly gondolkodásunk tárgyát képezi, de már most sem zárkozhatsz el annak hangsúlyozása elől, hogy a pályaorvosi testület részéről a gyógyszerek rendelésénél a betegek és a betegsegélyező pénztár érdekeinek minden esetben leggondosabb összeegyeztetésére számítottunk, annyiival inkább, mert éppen a betegek jogos igényei kielégítésének biztosítékát kockáztatná, ha a pénztár anyagi erőinek a gyógyszer kiadások — ily szinte már állandó jellegű — emelkedése folytán okvetlenül bekövetkező megbénítása, teljes *erélylyel* idejekorán meg nem akadályoztatnák.”

Aki ilyen burkoltan írja a jelentést, az tág teret enged az olvasónak a gondolkodásra.

erdei fenyő csucsára mászott, hogy megölje magát.

— Ez vén világtapasztalt kutya — mondja az ember, — vegyük őt bírónak.

— Legyen úgy, — felelt a medve és a pör alapját elmondta a kutyának.

Ez, alig hogy hallotta a dolgot, így válaszolt:

— A medvének van igaza. Én is mindig jó voltam és hűségesen szolgáltam gazdámat, megugattam a nyestet, a vidrát és az evetet; sőt még jó kutyakölyköket is neveltem, ezekből derék vadászkutya lett, de most, mivel megöregedtem, erre a fára függesztettek, mert az a világ szokása, hogy jót rosszal fizet.

— Még ezt az ítéletet sem fogadom el, — mondá az ember, — egy harmadik bírót kell keresnünk.

A medve beleegyezett a dologba és aztán megint elkezdtek együtt járni s nézni, hogy hol akadnának harmadik bíróra.

Amint így jártak, jártak, szembe jött velük a róka. Ezt kérték fel bírónak és szóltak hozzá:

— Ilyen és ilyen pörünk van; dönts el édes kománk a pörünket!

A róka megígérte, hogy törvényt fog ülni, de lassan és halkán azt sugta az embernek:

— Adsz nekem otthon a kerítésednél egy tyukot, úgy számodra jó ítéletet hozok.

— Adok, — felelt az ember.

A róka aztán megtudakolta a pör alapját és az ember elmondta azt neki:

— Ez a medve irtás-földemre járt és a törbe esett; ott veszedelmében ugrándozott és kért, hogy legyen segítségére, egyszersmind megígérte, hogy becsületes munkámért bőven megjutalmaz, ha őt szahaddá teszem. Akkor igaz lélekkel megsegíttem őt, aki bajba

Akármilyen kacsaringós ez a hivatalos stylus, annyit elárul, hogy tudja a hiba forrását, de nem meri közvetlenül megmondani, sem azt nem meri kimondani, hogy ki a hibás. Azért beszél ilyen nyakatekert módon, hogy a kevésbé beavatott ne csak azt ne vegye észre, hogy mit akar mondani, hanem még azt sem tudja meg, hogy az igazgatóság kit volna esetleg hajlandó a 64.640 kor. gyógyszerköltség többletért felelőssé tenni.

Az az igazgatóság pedig, amely a baj felismerése mellett *csak* így beszél a receptgyártókkal, teljesen félreismeri hivatását és kötelességét és akár tudva, akár tudatlanul teszi ezt, a pénztár vezetésére nem alkalmas, mert nem tud a munkások pénzével gazdálkodni.

Tehát helyet a munkásoknak a pénztár igazgatásában!

A pénztár pénzügyi helyzetét egyik legközelebbi cikkünkben fogjuk méltatni.

A máv fogyasztó-szövetkezete.

IV.

A konzumról — amint hisszük — sikerült kimutatnunk, hogy szervezete tökéletesen el van hibázva. Az egész igazgatást egyesek kezébe adja, olyanok kezébe, akiknek kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy a szövetkezet érdekeivel törődjenek. A szövetkezet összes érdekeit egyszerűen a vasutagazgatóság és a szövetkezetigazgatóság belügyének tekintik, amelyhez senkinek semmi köze. Aki érdeklődni merészkedik a dolgok mikéntje iránt, az röptül — ha magában áll.

Bizonyos, hogy csak a legnagyobb terrorizmussal lehetett eddig fenntartani ezt a gazdálkodást, amely a tönk szélére juttatta a szövetkezetet, a tagok érdekeit semmibe sem vette, nekik szemernyi hasznót nem hajt, — de az igazgató urak zsebének annyival inkább. A szövetkezet főbasája Kiss János, a hírhedt Kiss János, akinek az igazgatóság osztotta

ki a „közbizalmat“ a vasutas-egyletek vezetésére. Ez az ur, mint máv-igazgató hűz annyi fizetést, hogy csupa ügybuzgalomból ingyen is elvégezhetné a dolgait a szövetkezetnél, ha t. i. egyáltalán csinál valamit a közgyűlésen való terrorizáláson kívül. Ő azonban csekély havi 100 koronát fizettet ki magának a szövetkezettel rendes fizetés címén. A többi igazgatónak szinte ennyi dukál. Árubeszerző, visszkereseti eladó s az ellenőr sem hűz kevesebbet, pedig a két előbbi máv. felügyelő, az utóbbi főellenőr s így nem halna éhen anélkül sem. Az igazgatósági üléseken (havonta egy van) minden megjelenésért 8 kor. „kocsipénz“ jár. Az igazgató urak nem egy más fajtájú pumpolást fundáltak még ki. Pl. vidékre bort venni vagy kóstolni 3 igazgatósági tag utazik, amiért az utiköltségen kívül 10 korona külön napidíj a járandóságuk.

A szövetkezet gondnoka, akin voltaképp az egész vevés-eladás mikéntje áll, aki tehát elsősorban oka a tizenkétezer tag károsodásának valami Prehoffer nevű egyén. Ez az individuum 11,000—14,000 korona fizetést hűz a szövetkezettől és kebelbarátja Kiss Jánosnak. Amint halljuk, ellene 34 feljelentés érkezett már be kisebb-nagyobb visszaélések miatt Kiss János kezébe. És az igazgató ur? Köztudomásu, hogy a vasutas-sztrájk kitörésére azoknak a felfüggesztése adott közvetlen alkalmat, akiknek kifogásuk mert lenni a Prehoffer ur szerződésének meghosszabbítása ellen.

Azt hinné az ember, hogy akik ilyen bőkezűen bánnak a pénzzel, ha saját jövedelmükről van szó, a szövetkezet alkalmazottait legalább tisztességesen fizetik. Az alkalmazottak t. i. dolgoznak és el van foglalva az egész napjuk, tehát megérdemlik a fizetést. Az alkalmazottak rá vannak utalva a fizeté-

— Rosszul cselekedté, mikor mindig ugyanazon az egy uton jártál, — mondá a róka, — hiszen nem voltál kényszerítve, hogyha máshonnan is mehetnél volna a földre.

Most az ember felé fordul s így szólt:

— Kényszerítsd a kifeszített törbe, hogy lássam, miként volt az.

Az ember kényszerítette és amikor a csapda ki volt feszítve, így szólt a róka a medvéhez:

— Lépj most bele, hogy lássam mi módon jöttél ki onnan.

A medve belépett, de ugyanakkor erősen beakadt a lábával és már nem mehetett el arról a helyről.

— No most, mivel az ügyeteknek végére jártam, befejezhetjük a pörötöket is. E szerint hiába való lesz. Ne változtass a dolgon, hanem indulj haza, ember és hagyd a medvét ebben az állapotban, amelynek ő volt az okozója.

Az ember úgy cselekedett, amint a tanács hangzott és jókedvűen hazafelé indult s hívta a rókát, hogy megjutalmazza, mivel az ő érdekében járt el. Ezt a meghívást nem felejtette el a róka s azonnal elment az ember udvarához, mihelyt beesteledett, ahol egyenesen a tyukketreczhez ment. Ebben senki sem akadályozta, de mihelyt a tyukok a félelem miatt elkezdtek kotkodácsolni, a háziasszony meghallotta a zajt és egy fahasábbal a kezében a tyukokhoz sietett. Ellökte onnan a rókát és elkezdte a fahasábbal verni és a fejét ütni. Nagy nehezen tudott szegény róka végre a ketrecztől elmenekülni és hangosan kiáltotta:

— Ezt kaptam az ítéletemért! Mégis a medvének van igaza: Jót rosszal fizetnek ebben a világban.

sükre. Külföldi munkásszövetkezetek, ha milliós a forgalmunk, felényire sem javadalmazzá a gondnokokat, de munkásaikat sokkal jobban fizetik, mint a magánvállalkozók. Kiss ur s barátjai azonban hazaffyak és nem tanulnak a külföldtől. Ők fordítva csinálják a dolgot, persze csupa hazaffyságból. A szövetkezet alkalmazottai a lehető legnyomoroságosabban vannak dotálva. Az árudákban alkalmazott segédszemélyzet legnagyobb fizetési maximuma 120 kor. A pénztárosnőknek kezdő fizetése 50 kor. és legfeljebb 90-re vihetik fel!

Sok minden szervezeti hibát és az igazgatóság enyhén szólva tehetetlenségének sok bizonyítékát sorolhatnánk még fel, de nem teszszük, mert az gondoljuk, hogy ennyi is elég lesz annak bizonyítására, hogy *fogyasztószövetkezetünk mai igazgatása alatt és mai szervezetében nemcsak haszontalan, de káros is*. Mi következik ebből? Az, hogy hagyjuk ott az egészet és ne törődjünk vele továbbra sem? Nem, okos ember minden hasznos jogát érvényesíti. A fogyasztószövetkezet csak is azért mehetett annyira tönkre, mert a tagok nem törődtek vele. A nemtörődömségnek azonban végének kell már egyszer lennie. A vasutasok öntudatának nem régi nagy kitörése a szövetkezetben is érezte hatását. Új emberek, ellenőrző, becsületes szándéku emberek is belekerültek az igazgatásba. Ők azonban kevesen vannak, ők csak ellenzék, és olyan ellenzék, amely nem nagyon érti meg a munkásságot.

A mi teendők az, hogy mennél hamarabb és mennél erőteljesebb mozgalmat indítsunk az iránt, hogy *a szövetkezet vezetőségébe a mi körünkből valók is választassanak be mennél nagyobb számmal, annál jobb*. Olyan embereket kell odaállítanunk, akik a mieink hivatásuknál, gondolkodásuknál fogva, oda való értelmes és bátor emberek, akik bele tudnak és bele akarnak látni a Kissek kártyáiba. Ez legyen az első lépés: az igazgatóság ellenőrzése. Ha ez sikerült, akkor mehetünk tovább, átalakítani az ügykezelést, növelni a tagok hasznát, leszállítani a gondnoki fizetéseket és a napidijakat. Jóakaró, ügyes igazgatóságot kell teremtenünk s ez egyszeriben megváltoztatja a szövetkezetet. A szervezet átalakítása az elmondott értelemben, ez legyen a második feladat. Nehéz és nagy dolog, de megérdemli a fáradságot. Megfeszített agitációval néhány év alatt oda lehet vinni a dolgot, hogy a tagok legalább egynegyedrészszer kevesebbet fognak kiadni ennivalóra. Ez majdnem annyit jelent, mintha 20—25%-os fizetésemelést vívtunk volna ki, ami még sokkal több munkát igényelne.

Aránylag olcsón juthatunk a szövetkezet révén olyan helyzetjavításhoz, amely ellen legfeljebb Kiss urnak és barátainak lehet kifogása. Használjuk ki ezirányban szerencsés helyzetünket és gondoskodjunk a saját érdekünkben arról, hogy a viszonyok a szövetkezetben megjavuljanak. *Vasutasok! Ne mulasszátok el az agitációt a szövetkezetünk megjavítása érdekében! Készüljétek a választásra már jó előre!* B.

A csendbiztos és a rákosiak.

A budapesti államrendőrségnél a szó igaz értelmében kipofozzák az emberekből a vallomást. És hogy országunknak ezt a szége-

nét megtudjuk, ehhez egy országra szóló vasuti sztrájk kellett. De végre is megtudtuk. S ha a vasutasok sztrájkjáról bárkinek bármi is a véleménye, azt el kell ismernie, hogy egy haszonnal már is járt az országra nézve. Felderítette nagy szegényünket, s ha lesz vasutas, aki a sztrájk miatt szenvedni fog, azt a szenvedését megkönnyíti az a tudat, hogy szenvedésével sok olyan embert váltott meg a kínzásoktól, akiknek ezután akad dolguk a fővárosi államrendőrségnél.

De ne általánosítsunk. Ne beszéljünk a budapesti államrendőrségről, amikor csak Bérczi Béla rendőrkapitányról lehet szó. Bérczi Béla vallatta a rákosi vasutasokat és eskü alatt ő ellene bizonyították, hogy megfélemlítéssel, durva inzultusokkal, s tettlegeségekkel kényszerítette a beidézeteket, hogy maguk és társaik ellen terhelő vallomást tegyenek. A huszadik században tehát így dolgozik ez a „közeg“, meg az igazságszító hatalomnak felderítő szolgálatokat teljesít. Iszonyatos szatira! Milliokat költöttünk arra, hogy a bűnvádi eljárást modern színvonalra emeljük. Kiváló tudósok fáradtak, hogy igazságszolgáltatásunkba bevigyék az emberséges szellemet. S amikor mindent elkövettünk, hogy a Ráday-korszak inkvizíciójának maradványai elpusztuljanak, akkor kitudódik, hogy a sok munka és a sok pénzázdozat majdnem hiábavaló. Hiába való lett minden, mert a budapesti államrendőrségnél bentfelejtettünk egy embert, akinek kapálatlan agyvelejét az új bűnvádi eljárás szelleme nem tudta megtermékenyíteni. S ennek az egy embernek az agyveleje rohasztja meg a budapesti ügyészség munkáját. Egy rohadt krumplit a kosárban felejtünk, s rothadásnak indul az egész kosárra való termés. Mert a dolgok természetében fekszik, hogy a sok jó, nem javítja meg az egy rosszat, de az egy rohadt krumplitól megromlik a sok jó. Hogy is ne! Bérczi Béla az emberek beleiből kihurczolt vallomások felküldi az ügyészségnek. A vallomások, mint azt a vádlottak és tanuk vallották, hamisítások. S az ügyészség hamisítások alapján indul tovább, s hamisításokra építi az egész vádat. E hamis vallomások a törvényszék elé kerülnek, ahol le tárgyalják az ügyet. Innen tovább küldik a táblához, ahonnan végre a kuriához kerül. És mindez csak azért, mert Bérczi Bélának nagy mulatsága telik ebben. Ő a markába kaczag afölött, hogy egy kis hamisítással mennyire a bolondot járathatja az igazságszolgáltatás minden fórumával. Hiszen ha az igazat venné be a jegyzőkönyvekbe, az eljárást „tényálladék hiányában“ már az első fórumon be kellene szüntetni. De neki jól esik azon mulatni, hogy az egész törvénykezési apparátus azon rágódik, amit ő bead neki. S megcsinálja a vallomásokat.

Hát bizony furán néz ki az az igazság, melyet Bérczi Béla kapar ki így, hogy kaparat közben bevésződnék az ujjai. Az igazság kereséséhez egy kis műveltség, érző lélek, no meg egy kevés törvénytudás és törvénytisztelet kell. S e négy tulajdonság közül ugyan melyikkel dicsekedhetik Bérczi Béla? Az alacsony műveltség, az az eldurvult lélek csak úgy bőg ki azokból a vallomásokból, melyeket a rákosi vasutasoktól hallottunk. Szinte éreztük a bagószagu száját, amelyből dülnek a megfélemlítő káromkodások. Ilyen szaggal, ilyen haraggal nem lehet az igazságot kibocsátani odújából. S törvénytisztelete és törvénytudása? Magyarországon ma már minden félművelt ember tudja, hogy az igazságszolgáltatásban megszünt a vallatásnál a kínzó eljárás. Csak éppen Bérczi Béla nem tudja, nem akarja tudni. Az ő számára hiába hoztak humánus törvényeket. Ő még a régi iskolából való. Azok közé tartozik, akik nem tanulnak és nem felejtnek. Kitör belőle a régi csendbiztos-virtus, mely vízbe áztatott kötéllel verte ki az emberből a beismerő vallomást. De ez a korszak elmúlt. Utolsó és egyetlen élő maradványa Bérczi Béla. S ha a multak emlékei iránt bizonyos borzalommal vegyes tisz-

teletet is érezünk, Bérczi iránt csak a borzalom maradt meg bennünk. Borzalommal gondolunk minden felebarátunkra, kit sorsa Bérczi Béla hivatalának kűszöbére vezet s utravalóul csak ennyit adhatunk neki: Jelentse ki, hogy Bérczi Bélával még akkor se áll szóba, ha a törvényes következmények minden terhét a fejéhez vagdossák. Nem felel Bérczi-nek, s más legényt kér helyette, akinek vallomását leadja. Aféle bojkott ez egy ember ellen, aki eljátszotta azt a jussát, hogy vele akár hivatali kényszerből is érintkezzünk.

Ehhez jogunk van. Ha az ember nem vonható el a maga illetékes bíróságától, nem vonható el az illetékes rendőrkapitányától se. Már pedig Bérczi Béla a történetek után csakugyan nem lehet illetékes arra, hogy akármiféle ember az ő karmaira bizza magát.

Hirek.

A vasuti munkásokhoz!

Három hónapja indult meg a lapunk, csak három hónapos, de eredményes multja van. Mint egész mozgalmunk kifejezője s majdnem egyetlen fegyvere, nagy része van nem egy igényünk jogossága elismertetésében, a nyugbérintézmény életbeléptetésében és javításában. Összetartotta munkátestvéreinket, kifejezte kívánságainkat, napfényre hozta a visszaéléseket s így segített megszüntetésében.

Eredményei elsősorban az olvasóinak köszönhetők: a vasuti alkalmazottaknak, akiknek szervezetét is pótolni igyekszik jobb időnkig. Vasuti munkások hozták létre, vasutasok terjesztették, vasutasok írják és olvassák, és ugyanazoknak kell tovább fejleszteniök.

Mindnyájunknak, egész mozgalmunknak legelső érdeke ez időnkben, hogy terjeszszük, hogy fejleszszük a lapunkat, amelynek anyagi és erkölcsi haszna mindnyájunké.

Vasutasok! Terjeszszétek és olvassátok a lapotokat, a „Magyar Vasutas“-t, amely majdnem egyedüli fegyveretek az életküzdlemben! Szerezzetek új hiveket neki, szerezzetek ezzel új hiveket a mozgalomnak: mindnyájunk érdekének.

Vasuti alkalmazottak! Terjeszszétek és olvassátok a lapotokat, tanuljátok belőle és tanítsatok vele önértetést és munkásöntudatot! Ismerjétek fel a világosság erejét, a munkás-sajtó hatalmát! Tanuljátok meg, hogy mit kell magatok, családotok, osztályotok érdekében cselekednetek, hogy méltók legyetek a munkás nevezetre.

Vasuti alkalmazottak! Nehéz időket élünk, nehéz küzdelmet folytatunk. Élesítsük ellenálló képességünket, élesítsük fegyverünket, a „Magyar Vasutas“-t, amely mindnyájunk lapja, a ti lapotok!

Testvérek! Új évnegyed előtt állunk. Rajtatok áll, hogy a lapunk még több eredményel folytathassa küzdelmét a kizsákmányolás ellen, még több eredményel haladhasson felvilágosító munkájában előre, mindig csak előre!

Lehet-e öntudatos ember közöttünk, aki elmarad? Nem szabad lennie! Cselekednünk kell, akarnunk kell, mert csak akkor lesz mienk a jövő!

A „Magyar Vasutas“-nak, a vasuti alkalmazottak lapjának előfizetési ára:

Egész évre	4 kor. 80 fillér
Fél évre	2 „ 40 „
Negyed évre	1 „ 20 „

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Választások. A nyugbérpénztár létesítése szükségessé tette az intézmény bizottsági tagjainak megválasztását. A választásokat az elmúlt napokban ejtették meg a fővárosban, és pedig külön választották meg a bal- és külön a jobbpárti kerületi bizottsági tagokat. Nekünk, akik minden téren a tisztességet és tisztaságot követeljük és kiméletlenül ostromozzuk a visszaéléseket, kötelességünk egyúttal megemlékezni arról, hogy a bizottsági tagok választásánál az illetékes urak elég korrektül viselkedtek idáig — Budapestben. Engedték, hogy a munkások a szó igaz értelmében választssanak s nem követték azt a régi rendszert, hogy a bizottsági tagokat egyszerűen kinevezték. A munkások akarata jutott tehát kifejezésre a választásoknál s mondjuk ki, hogy ez volt az első eset, hogy a főnökök respektálták jogainkat. Tagadhatatlan, hogy ehhez az első tisztességes választáshoz a máv. betegsegélyző közgyűlésén a munkások részéről elhangzott vádak adták meg a lökést. E közgyűlésen szögezték le munkástársaink, hogy a máv.-nál még az a megrögzött rendszer uralkodik ma is, hogy a bizottsági tagokat egyszerűen kinevezik a főnökök. A mostani választásoknál is tettek még a régi rendszer szerint kísérletet, amikor az egyes csoportok bizalmi férfiainak megválasztásáról volt szó. De ez csuf felsüléssel végződött, mert maguk a kinevezetteknek kellett bejelentettük az értekezlet elnökének, hogy őket bizony nem a munkások választották, hanem a főnök által lettek kinevezve.

A választás eredménye egyébként a következő. A balpárti kerületi bizottságba 347 szavazattal 95 ellenében a következő munkástársak választottak meg: *Delaics József, Kellner István, Kőmives István és Heider Lajos.* Meg kell itt említenünk, hogy a nevezettek megválasztása tulajdonképpen egyhangunak mondható, mert ez a 95 szavazó nem tudta, hogy a munkások jelöltekkel állítottak s ennek a körülménynek tudható be, hogy ez a 95 szavazat tizenhatfelé oszlott. A jobbpárti kerületi bizottsági tagok választásának eredménye mostanig ismeretlen, de kétséget nem szenved, hogy a munkások jelöltjei lesznek a győztesek. E jelöltek: *Farkas Izor, Gyürky Dezső, Schlesinger Ármán és Weisz Pál.* Nem hallgathatjuk el, hogy a hírhedt Északi főműhelyben a szavazólapokat *lezárva és lepecsételve* kellett visszadni, ami a multakhoz képest nagy haladást jelent.

Ha lassan is, de azért biztosan hódítunk.

Az első martír temetése. Csöndben, szinte észrevétlenül temettek a mult napokban egy vasuti munkást, aki még 1894-ben lett martírja a vasuti zsarnokságnak. Az elhunyt neve *Klausz*, ki még a régi osztrák államvasutak szolgálatában állott. Klausz egy alkalommal nyilvános gyűlésen szocialista izű beszédet mondott, amiért elbocsátották. A martír kipörölte a maga kártérítését a vasutasoktól, mert az osztrák államvasutak idejében még ez lehetséges volt. Most, hogy meghalt, a nyugati műhely munkásai vörös szalagu koszorút tettek koporsójára s temetésénél a munkások majd teljes számban megjelentek, hogy megadják a végső tisztességet a vasutasok egyik legelső harcosának és martírjának.

A bűnbánó Salczberger. Lapunk mult számában megemlékeztünk arról, hogy a nyugati műhelyben *Kuty* munkástársunk megbotozta Salczberger mérnököt. Az eset nagy izgalmat idézett elő annak idején a munkások között, akik maguk is türehtelennek találták az ottani állapotokat. Ezen izgalmak rémitették meg Salczbergert, aki néhány nap előtt a *kazánkovácsoktól* bocsánatot kért eljárásáért. Azzal mentegette magát, hogy ő nagyon ideges, ne vegyék hát rossz néven, ha gorombáskodik. De hát miért kell az idegességnek éppen gorombáskodásban nyilvánulnia? De nem ez a lényeges. A fődolog, hogy Salczberger beismerte bűnösségét. A bűnös tehát Salczberger s mégis *Kuty* munkástársunkat bocsátották el a munkából.

Micsoda igazság ez? Tessék Salczbergernek arról gondoskodni, hogy az elbocsátott munkás visszavétesse. Ez a dolog rendje.

Vasuti munkások kirándulása. A máv. budapesti munkásai július hó 3-án kirándulást rendeztek a kamaraerdőbe a *Magyar Vasutas* alapja javára. Ez a cél elég volt a máv. basáinak arra, hogy minden követ megmozgassanak a kirándulás balsikere érdekében. Julius 3-ika *vasárnapra* esvén, parancsokat adogattak ki az előtte lévő szombaton, melyekben a munkásokat elbocsátás terhe mellett berendelték a munkára. Milyen komisz eljárás! Már huzamosabb idő óta több műhelyben csak háromnegyed napot dolgoztatnak, mert kevés a munka. Most hirtelen annyira felszökött a munka, hogy vasárnapra berendelték, aminek nyilvánvaló célja csak az volt, hogy a munkásokat megakadályozzák a kirándulásban való résztvételben. Ez volt az egyik eszköz, melylyel a célznak ártani akartak. De forgattak elméjükben még egyebet is. Nevezetesen a kirándulást megelőző napokon nem adtak ki sem a kedvezményes, sem ingyenes vasuti jegyeket, még azoknak a munkásoknak sem, akik erre a vasuti szabályok értelmében igényt tarthatnak. Kivételeket hoztak be erre a napra és sárba tiporták a munkások ama jogait, amelyek évtizedek óta fennállanak.

Szólanak pedig ezek a szabályok szóról-szóra a következőképpen:

A 23. sz. utasítás 8. §-ában egyes utazásra szóló jegyek engedélyezhetők: 1. Az igazgatóság elnöke által a m. kir. államvasutak és a kezelésük alatt levő magán- és helyi érdekű vasutak vonalain bárhova:

a) a m. kir. államvasutak, ezek gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgvár, valamint a vasuti leszármoló hivatalok alkalmazottainak, nemkülönben a m. kir. államvasutak s az említett gyárak orvosai, tanítói és tanítónői részére hivatalos vagy *magáncélú utazásokra*. Díjnokok, napidíjas kezelőnők és rendszeresített állást betöltő napi-béresekre részére azonban magáncélú utazásokra csak az esetben, ha az intézet szolgáltatásban legalább már 1 év, *munkások részére pedig ha legalább már 5 év óta megszakítás nélkül állanak*;

b) az előző a) pontban felsorolt alkalmazottak és a velük közös háztartásban élő személyek részére szolgálatbalépése és áthelyezés esetén, valamint a szolgálati viszony megszűnése alkalmából az elköltözés céljaira;

c) az a) pontban felsorolt alkalmazottak családtagjai és *pedig együtt élő nejeik és családi kötelékben szülői ellátás alatt álló, még keresetképtelen gyermekeik részére évenként két utazásra; ennél többszöri utazásra is betegség s egyéb különös méltánylást érdemlő esetekben.*

Láttnivaló tehát, hogy a jegyekhez lett volna joguk a munkásoknak, különösen azoknak, akik tényleg már öt éven túl dolgoznak a máv. műhelyeiben. De a Magyar Vasutas vörös posztó az urak szemében s a vörös posztótól urak és ökrök megvadulnak.

A kirándulás minden akadékoskodás mellett is sikerült.

Felülfizettek: B. Gy. 20 f, Pr. S. 20 f, Sz. J. 20 f, B. Gy. 20 f, J. F. 60, J. R. 60 f, Sz. J. 1 kor., P. P. 20 f, St. F. 10 f, Sz. M. 20 f, Bermel 80 f, Vig 80 f, Balog 80 f, G. J. 1 kor., H. G. 1 kor., B. J. 1 korona, G. L. 2 kor., M. L. 2 korona, Pincz aranyműves 1 kor., Preszler Szerén 30 f, P. Károly 60 f, Szk. Lipót 40 f, Hrosz Antalnak kötéltre 4 f, 118 északi főműhelyi munkás á 20 f = 23 kor. 60 f, összesen 38 kor. 84 f. A lapbizottság ez uton mond köszönetet a felülfizetőknak.

Tisztaság. Egyelőre csak arról van szó, hogy a máv. budapesti műhelyeiben mosdóhelyeket terveznek. A tisztaság tehát egyelőre csak ezen a téren érvényesül. A sok piszok, mocskok, mely a máv. nagy urainak lelkéhez és

kezéhez tapad, ott marad a régi helyén. A tisztaság csak részleges lesz, de hiszszük, hogy amint ki tudtuk vivni ezt a reformot, meghozzuk egyéb intézményekben is a tisztaságot. A mosdóhelyiségek terve a mi felszólalásunkra történik. A Magyar Vasutasból és a kereskedelmi kormányhoz benyújtott memorandumból tudták meg az illetékes körök, hogy a máv. munkásainak munka után még arra sem adnak módot, hogy tisztességesen megmosakodhassék. A pissoirokrokban kellett sok helyen eddig a kezeit megmosni a munkásnak s noha ezek az állapotok ösidőktől fogva tartanak, nem jutott eszükbe a főnök uraknak, hogy ezeken a piszok állapotokon változtassanak. Ugy látszik, hogy ezek az urak nem iszonyodnak a piszoktól. Bánásmódjuk, melyet a munkásokkal szemben tanusítanak, azt mutatják, hogy éltető elemük a piszok. S az ilyen teremtésektől végre se lehet zokon venni, ha másokról is azt hiszik, hogy el tud élni a piszokban.

Kutyák és macskák. Hogy sok veszett kutya mardos bennünket, ezt jól tudtuk. Emborbőrbe bujtatott bestiákat szabadítanak ránk, hogy czombjainkba harapjanak. De most arról kapunk hírt, hogy valóságos ebekkel rágatják a hust a vasuti munkástársaink testéről. A nyugati fiókszertárban kutyákat és macskákat tartanak, hogy az ott levő egereket, patkányokat pusztítsák. A kutyák és macskák etetésére az ott alkalmazott szénlerakók fizetéséből vonják le azt a pénzt, ami az állatok élelmi cikkeinek beszerzésére szükséges. Sőt azt is a munkások pénzéből fizetik, aki a kutyák és macskák ellátásáról gondoskodik. Hát ez égbekiáltó gázság! Ebben az eljárásban egy akkora foku disznóság rejlik, hogy nem hihetjük, hogy erről a czudarságról a máv. igazgatóságnak tudomása lenne. Itt nyilvánvalón valami lelketlen fráter élőködik a szegény munkástársaink keserves pénzén, aki az ő bérükből is levon, meg az igazgatóságnak is külön felszámít kutya-macska eltartási költségeket. De ha még félig ember-séges volna az itt alkalmazott munkások keresete. A legjobb esetben 20—23 forintot keresnek havonta (de nagyon ritkán) s ebből még a kutyákat és macskákat kell kosztal ellátniok. Nekik maguknak fáradságos munkájuk után csak száraz kenyérré jut, de a kutyáknak és macskáknak tej, szalonnát adnak az ő keresetükből. Itt valósággal úgy áll tehát a dolog, hogy emberhussal etetnek kutyákat. Mert hiszen az ember husából tépik ki azt, amit az ebeknek oda löknek. Ez az ujabbkori emberevés, mely mint sok gyalázatos bűn, a máv. igazgatóságának lelkét terheli.

Vasuti hordár mint polgármester. Dijonnak, a legnagyobb és leggazdagabb franciaországi városok egyikének, a burgund Cote-d'Or-Departement székhelyének, szocialista városi tanácsa van. Ez egy vasuti hordárt választott meg polgármesternek. A reakciós lapokban hangadó feudális urak megrémülve csapták össze kezeiket. Képzeliük csak el: egy ember, aki még tegnap az utasok podgyászát Dijonban a vonattól a bérkocsiig néhány souért hordozgatta, holnaptól kezdve a burgundi herczegek városában polgármesterként intézze az ügyeket! Nos, majd elvállik, hogy viselkedik a hordár hivatalában! Ha polgármesterré választották, nyilvánvaló — mivel a városi tanács többsége ismeri — hogy személyes rávalósága, szellemi és jellembeli tulajdonságai miatt tartották megfelelőnek. Még pedig nem az utazótáskák ügyes hordozása miatt, hanem mivel a községi és a pártéletben mint szónok és szervező kivált. Ha pedig derék és okos ember, egészen rendjén való, hogy vasuti hordárként kifejtett szerény tevékenysége ne szolgáljon tekintélyesebb hivatalhoz gátul. Már nálunk pl. lehetetlen volna ez. Mindjárt bejárná az országot a vészkiáltás, hogy „veszélyben a haza!”

Előfizetőinkhez!

Mivel az utóbbi időben gyakran előfordult, hogy az elküldött lapot sem az előfizető meg nem kapta, sem hozzánk vissza nem hozta a posta, továbbá hogy a lapot egyes előfizetők csak 4—5, sőt 12 napi késéssel kapják meg, holott innen egyszerre lesz postára adva, továbbá hogy az előfizető *lakására* címzett lapot bizonyos célzattal a műhelybe kézbesítette a levélhordó, továbbá hogy lepecsételt csomagok feltörve érkeztek rendeltetési helyükre és hogy helyes címmel ellátott lapok egyszerűen „ismeretlen” jegyzéssel ellátva vissza küldetnek, ennél fogva felkérjük előfizetőinket, hogyha a lapjukat a *címzett helyre rendes időben meg nem kapják* úgy haladéktalanul értesítsenek bennünket; akik pedig feltörve kapják meg a lepecsételt küldeményt, azok csak két tanu jelenlétében vegyék át a csomagot s nekünk azonnal írják meg 1. a leadó postahivatal, 2. a kézbesítő postás s 3. az átvételnél jelenlevő két tanu nevét és címét, hogy a posta és távirda vezérigazgatóságnál megtehessek a lépéseket a kötelességszegő postahivatal vagy kézbesítő ellen. *A kiadóhivatal.*

Levelek.

Északi főműhely. Itt a házalási ipart nagyban üzi Kovács Ignác asztalos-csoportvezető. Az igazgatóság a máv-telepen megengedte neki az iskolaszerek árusítását, amit ő jogcímül használ arra, hogy egész vásári bódékat rendez be, ahol ruha- és fehérneműt árusít a munkásoknak, természetesen drága pénzen. Mert míg más helyeken a kék öltöny 4 koronáért kapható, nála 6 korona 40 fillért kell a munkásnak fizetni, mert hiszen ő Kovács Ignác, a hatalmas asztalos-csoportvezető. Ezt a házalást sok kitartással és élelmességgel üzi a műhelyben is a munkaidő tartama alatt. A munkásokat folyton kínálgatásokkal zaklatja, sőt a napszámosokat, kik az ő csoportjába vannak beosztva, szintén felhasználja arra, hogy az ő üzleti érdekében eljárógassanak a munkásokhoz. Az ily hatalmas ur kiváltságokat is élvez. A műhelyekben és azok egész területén szigorúan meg van tiltva a pénzbeszedés. Kovács ezen a tilalmon tulteszi magát s a pénzt állandóan az üzem keretén belül hajtja be magának, azzal dicsekedve, hogy ő a „kis Kovács”, akinek mindent szabad.

Nem zavartuk volna ezt a tandlert a maga kis üzleteiben, ha nem tapasztaljuk rajta, hogy amennyire ő szereti az üzleteket, épp annyira gyűlöli, ha azt látja, hogy a műhelyen kívül a Magyar Vasutast olvassák vagy terjesztik. Ugy látszik, attól fél, hogy a munkásoknak nem marad arra való pénzük, hogy ők a gsefteléseiben támogassák. Hiába, a hitvány önzés mindenütt kibőg az ilyen alacsony teremtekekből.

Ha e műhely kitararításánál vagyunk, emlékezzünk meg *Alt* Lajos művezetőről, a munkások üldözőjéről, aki lelketlenségével odáig vitte, hogy egyik-másik munkást az örületbe kergetett. Különben is azt beszélük, hogy ő idézte elő *Móri* Gyula halálát azért, hogy a szó szoros értelmében rákergetett egy vas-uti kocsi, amikor *Móri* Gyula a vágányokra esett s onnan nem tudott elég gyorsan fel-tápáskodni. Gonoszságával párosul nagy tudatlansága. S most mindenütt úgy van, hogy a tudatlan ember képzetnek akar látszani, hát *Alt* Lajos is abba takargatja a tudatlanságát, hogy belekotyog mindenbe, amihez nem is ért.

Keleti pályaudvar. Ennek a helynek is megvan a maga réme Kovács Imre főlámpa-kezelő személyében, akinek önhiitsége, ami rendszerint ostoba emberek tulajdonsága, annyira fejébe szállt, hogy abban a hitben él, hogy a vonatok a nyílt pályán megáll-nának, ha ő nagysága nem szerencsétlenné becses támogatásával a máv-at. Emellett vad

gyűlölettel van eltelve a munkások iránt, akiknek szájából féktelen irigységében kiszedné a legszükségesebb falatot. E nagyfoku telhetlenségére vall, hogy állandóan mellékfoglalkozást is üz, amit rendszerint úgy végez, hogy beteget jelent. A „betegség” ideje alatt aztán készíti a kalauzoknak lámpákat, kísétál a Józsefvárosba, ahol vendéglősöket és házi-urakat boldogítja a különféle reparaturákkal, mint például a gáz-, vízvezeték és csatorna javításokat. Míg ő ily nagy előszeretettel jár a maga külön keresete után, addig a munkásoknak olyan foglalkozást adna, amire nem kötelezhetők. Padlót, árnyékszékeket tisztogatná az ipari munkásokkal s ha parancsát nem teljesítik, büntetéssel fenyegeti őket, no meg azzal, hogy kiveri majd belőlük a szocializmust. Hát mi nem tudtuk, hogy van-e már szocializmus az ő keze alatt levő munkásokban, melyet kiveni lehetne belőlük. De arra figyelmeztetjük Kovács Imrét, hogy jóval előbb verik ki ő belőle a gonosz-ságot, semmint valakiből ő kivenné a szocializmust.

Keleti pályaudvar, műszaki kocsihivatal. Ismét a keleti pályaudvari műszaki kocsihivatalról van szó. Arról az intézetről, mely már huzamosabb idő óta megérdemelné a máv. „javítóintézete” hangzatos címet. Hogy miért, azt is bátor lesznek előadni.

Ugyanis, ha a máv. bármely műhelyében valamely főbenjáró bünt követ el a munkás, a műhelyfőnök urak rögtön becsitálják és az elbocsájtáson kívül, amely kancsuka helyett egy kézben mindig tartalékban van, a másik legnagyobb büntetés az, hogy áthelyezik a keleti pályaudvar műszaki kocsihivatalhoz. És ez éppen elég egy munkásnak, mert itt a munkás legérzékenyebb része, a megélhetése van megtámadva. Ugyanis még a máv. más műhelyeiben a rendes munkaidő reggel 7-től esti 6-ig tart és a munkás reggel 8-kor is beállhat büntetés nélkül, addig a műszaki kocsihivatal műhelyében a munka reggel 6 órakor kezdődik s eltart délután 5 óráig, a későbbi bejövétel itt is meg van engedve, de takarékosági szempontból minden elmulasztott óráért két órát vonnak le. Míg a máv. más műhelyeiben a munka egyezménybe megy és a munkás a napibérén felül *százalékban* is részesül, addig a műszaki műhelyben a munkás csak napibérben dolgozik, de annál több büntetésben részesül. Már most hol itt az arány? Míg a máv. más műhelyeiben a munkás állva, ülve, állónél vagy gyalupadnál a műhelyben dolgozik, addig a műszaki kocsihivatal munkásainak az egész pályaudvaron keresztül-kasul, vonatról-vonatra járva, maguknak kell minden munkát kikeresniük. Míg a máv. más műhelyeiben a munkát a munkás rendszeren elvégzi, addig mi ha munkánkat bármily jól elvégezzük, de az uton a kocsi rázkódása folytán ajtókilincs, vagy egy lécz leesik, vagy a vízvezeték bedugul, vagy egy vasszeg valahonnan kihull, az uton vizsgáló főkalauzok, fővizsgáló lakatosok, mérnökök a *hiányt* megállapítják és minden kihallgatás nélkül a büntetési czédulát a kezeinkbe nyomják. Tehát idekűnn sokkal több lábbeli, sokkal több ruha kell s emellett ki van az ember téve az idő minden viszontagságainak, no meg annak, hogy minden pillanatban a gyors tolatás által vagy el- vagy agyongázolják. Míg a máv. más műhelyeiben a munkások egy része évente kétszer bérjavításban részesül, addig a műszaki kocsihivatal idősebb munkásainak egy része már 8—9 éve minden évben csak ígéretet kap a bérjavításból. Hol itt az arány?

Míg a máv. más műhelyeiben a munkásnak minden héten legalább *vasárnap pihenőnapja* van, addig a műszaki kocsihivatal munkásainak az ünnepi pihenő ismeretlen fogalom. Legyen az vasárnap, husvét, karácsony vagy pünkösöd, de az itt mindegy, sőt ünnepnapokban sokkal többet kell dolgozniok, mert először több és hosszabb vonat közlekedik és a munka is délután 3 óráig, tehát a rendesnél 2 órával rövidebb ideig tart. De a vonatokat át kell nézni. Míg a máv. műhelyeiben a rendes munkások feljebb-

valóiktól, előjáróiktól és főnökeiktől kiérdemlik a *rendes, becsületes munkásnevet*, addig a műszaki kocsihivatal rendes munkásai kiérdemelték hű szolgálatuk által a *csavargó és naplopó* nevet.

De mi azt hisszük, hogy fejtől büdösödik a hal. Ugyanis legalább a régi közmondás ezt tartja. Már most mondja meg az igazgatóság, hogy miért éppen mi részesülünk oly *mostoha* elbánásban. Micsoda főbenjáró bünt követünk mi el, hogy ily hosszú vezeklés után sincs az megbocsájtva? Avagy mostohább gyermekei vagyunk mi a máv.-nak, mint más munkások? Hisz mi is oly szakértelemmel tanultuk mesterségünket és értjük azt úgy, mint a máv. bármely ipari munkásai. Ugy hisszük, hogy úgy a tek. igazgatóság, valamint az összes munkások egy intézetet, azaz a máv.-ot szolgáljuk. Ha a műhelymunkások jogosan panaszkodnak, úgy nekünk százszoros a panaszkodásunk, mert évek óta napibérünk nemhogy nőtt volna, de sőt három-négy év óta husz százalékkal kevesebbet keresünk. Mert az előbbi években az iparos munkások naponta 12 órát, tehát 2 órával többet dolgozhattak, 2 óra bérével többet is kereshettek, mint ma, ugyanígy a kocsitisztítók, akik egyezménybe dolgoztak és harmincz százalékkal többet kerestek, mint ma. Ha ez még soká így tart, hova fog ez vezetni? Gyermekeinket, magunkat nem ruházhatjuk, házbért nem fizethetünk ebből a keresetből és most a *nyugbérpénztárba is fizetnünk* kell. Legyen szíves az igazgatóság és adjon tanácsot, hogy ebből a keresetből, hogy fizessük mindezt.

Gödöllői osztálymérnökség. A Magyar Vasutas június 15-iki számában közölt le-leplezés után azonnal vizsgálatot tartott Gott főmérnök, de a vizsgálat — természetesen — eredményre nem vezetett. Miután látjuk, hogy a főmérnök megszívleli a lapunkban elmondottakat, adunk neki újabb vizsgálatra való anyagot. Hátha itt sikerrel jár a vizsgálat.

A tavasszal a pályafentartás több épületét lebontották. A lebontásból kikerült anyagot eladták, de az anyagból egyetlen munkás egy csipetnyit se kaphatott, még pénzért se. Az egész anyag egy vállalkozó kezébe került, aki a lebontott épület helyére a lebontott épület anyagából egy szénrakodót csináltatott. Ezt bizonyítják a szénrakodó bódé ajtója és ablakai. Ugyanígy vagyunk mi munkások a talpfakkal, melyeket csupa ilyen emberek hurczolnak el mi előlünk; korcsmárosok, rendőrök jócskán kapnak, de a munkások közül alig jut egy-kettőnek belőle. Köszönhetjük mindezt Kovács Sándornak, aki mindent megmozgat, hogy az akaratát érvényesüljön. E mellett még meg kell említeni, hogy Kovács urnak Rákos-Kereszturon háza van s ezt a házat a pályafentartási munkásokkal gondoztatja. Míg ez a munka tart, hát ő lesi, hogy nem jön-e a főmérnök. Így gazdálkodik Kovács ur a maga zsebére a munkások bőréből.

Lapunk zártakor értesülünk, hogy Kovácsot a Ferencvárosba helyezték át.

Gödöllői osztálymérnökség. Az állatias-ság netovábbja, amikor még a beteg embert is üldözik s elvonják tőle a felgyógyulás eszközeit. Ezt tették Acsai Sándor pályamunkással, aki 25 évi szolgálat után beteget jelentett és két hónapig láb-bajára szenvedett. A két hó leteltével munkára jelentkezett a mindenható pályafelügyelőnél, aki a jelentkezőt leszidta s többek közt azt mondta, hogy a kezelő orvossal együtt spirituszbá kellene őt áztatni. A pályafelügyelő korlátolt-ságában ugyanis nem tudja megérteni, hogy az ember a lábára hogyan betegeskedhetik két hónapig. No hát, mi meg azt nem értjük, hogy az ember hogyan betegeskedhetik az eszén oly sokáig, mint a pályafelügyelő. Mert hogy beteg eszű ember, aki két hónapig tartó láb-bajt nem tud észszel felérni, az több mint bizonyos.

Különben Acsai Sándornak négy napi munka után ismét otthon kellett maradnia, mert a

lábára ismét beteg lett. Kiváncsian várjuk, mit fog csinálni ez a higvelejű pályafelvigyázó, ha fentnevezett munkástársunk esetleges felgyógyulása után ismét munkára jelentkezik? Basáskodó természetét ismerve bátran remélhetjük, hogy Acsait el fogja bocsátani s a kezelő orvos ellen följelentést tesz, amiért egy beteg munkást lelkiismeretesen kezel.

Zólyom. Az apró leleplezések, melyeket a Magyar Vasutas július elsején megjelent számában a zólyomi állapotokról közölt, villámként hatottak a zólyomi műhelyfőnökre. Dühöngött, toporzékolt és izgatottan kereste, hogy ki az az ember, aki ezeket a dolgokat a Magyar Vasutassal tudatta. De még ennél is többet tett. Elbocsátással fenyegette azokat, akik a Magyar Vasutast olvassák. Ami az elbocsátást illeti, azt hisszük, ettől nem félnek zólyomi munkástársaink. Ám kísérelje meg; akkor aztán felszabadulnak azok az ottani szájak, melyeket ma még lecsukva tart az, hogy kenyerüket nem akarják koczkára tenni. De ha egyszer ez a kenyér elveszett s nincs mit féltetni, az igazsággal majd csak akkor állnak elő.

Műhelyfőnök ur, ám próbálja meg ezek után a munkásokat elbocsátani.

Pápa. A Magyar Vasutas által terjesztett világosság eljutott mi közénk is a pápai vasuti munkások is kötelessüknek tartják, hogy támogassák azt a közlönyt, mely az elnyomott vasuti munkások megváltását irta zászlajára. Látjuk, hogy mi munkások csak a magunk erejében bizhatunk és sorsunk jobbra fordultát csak magunktól várhatjuk. Gyálázatos helyzetünkön csak úgy segíthetünk, ha tömörülünk s nem teszünk különbséget magunk között. Egyformán kizsákmányolt páriák vagyunk mindnyájan és éppen ezért kell, hogy testvérekké tegyen a közös nyomosságunk.

Meg kell itt még arról emlékeznünk, hogy a csomagot, melyben a „Magyar Vasutast” küldötték, feltépvé kaptuk kézbe. A pecsét fel volt szakítva s a csomagon meglátszott, hogy holmi spitzlik szaglászta benne.

Pápáról írják ezt s mi leadjuk, mert nem az első eset, hogy munkatársaink a posta kíváncsiságáról értesítenek. Mit akar, mit keres a posta? Vagy talán a rendőrség szolgálatába szegődött Pápan s ennek tesz szíveségeket? Bizza a posta ezt magára a rendőrségre, különben kénytelenek leszünk ezt az eljárást más hangon szóvá tenni.

A debreczeni félisten. A czivisek városából jött kerülő uton, s nem vasuti munkás kezéből a hír, hogy azt a husz vasuti munkást, kikről Podoczky Béla debreczeni műhelyfőnök azt tételezte fel, hogy Pesten jártak a május hó 25-iki gyűlésen, maga elé czitálta Podoczky és halálbüntetés terhe alatt megtiltotta nekik, hogy a Magyar Vasutasra előfizetőket gyűjtsenek, vagy akár ezt a lapot csak olvassák is. Ő nem tűri ezt. S mert ő nem tűri, hát nem is szabad megtenni. Így okoskodik Podoczky. De hát kicsoda ő kelme? Ma még van annyi szabadság az országban, hogy az ember azt olvashatja, ami neki jól esik. Persze, hogy az oly tökélet üttött félistenkének nem élnek ily szabadsággal, mert hiszen azért tökélet üttöttek a Podoczkyak, hogy ne olvassanak. De a munkások élni fognak ezzel a polgári joggal, ha Podoczky bele is gebed dühébe. Az ur Debreczenben fenyegetődzik? Lássuk az erejét. Az ököltre ököl lesz a felelet. Durva tuskóra durva doronggal felelnek azok az emberek, akikből Podoczky rabszolgákat akar nevelni.

A szolnoki Ali basa. Valamikor az olló csattogtatásának, borotva kenczeficzelésének, a nadrágszijhoz való dörgölésnek, vagyis a Figaro művészetének hódolt, vidáman, danolva vagdosta öregnek, fiatalnak haját egyaránt, majd füttyölve, majd danolva mulatta magát faczér óráiban ezzel a nótával:

„Figaro itt, Figaro ott, Figaro mindenütt!”

Később, hogy a borotva ára felszökött, a bécsi köszörűsök pedig megrekedtek a sár-

ban, a köpülőzést és foghuzást a borbélyok kezéből kivették az orvosok, Ali basa gondolt egyet és beállott vasutinak.

A mily kegyetlen volt a haj örökös és ingyenes lakóinak öldöklésében, ép oly goromba, ép oly kegyetlen volt mindenki-vel, aki keze ügyébe került; innét van az, hogy a gorombaságok, zsarnoki kegyetlenkedések, basáskodások láncolata árán forgalmi főnökségre emelkedett. Miután Kelenföldre a kőbányai sertéshizlalda szaga gyakran átsapott, s finom francia parfümhöz szokott orra a furcsa illatot nem tűrhette, Nagyváradra, majd pedig Szolnokra tette át a basa főhadiszállását, annyival is inkább, mert a potya vendéglői kosztot az egykori borbély legények, mint ez tudvalevő dolog, hamar megúnják. Itt basáskodik 8 év óta, hol kutyának tekinti nemcsak az altisztet, hanem a magas kvalifikációval rendelkező hivatalnokot is. És ez így van helyesen, mert a forgalmi főnökséghez az egyedüli képesítő a *gorombaság*, melyről a kitünően sikerült vizsgákat, bár régen letette, de azért nem szűnik a netáni, előbb említett ismereteit széles körben kibővíteni, Szolnokon hizlalja hasát, ott élvezi a vendéglői kosztot családostól, cselédestől, vendégestől havi potom 15 forintokért. Háztartást nem vezet, a drágaságot nem ismeri. Minek is? Hiszen kap Müllernél és Weszternél:

„Halat, vadat, mi jó falat.”

Viszont szolgálat fejében nem kell egyéb, mint:

„Tekints ide, tekints oda
Egy sincs köztünk ostoba!”

S azután minden: „Mehett!” És még sem! Mert:

„Jó falathoz más is kell,
Egy kis édes szerelem.

Nem messze van Nagy-Kunság,
Oda megy az *Oreság*.”

Pénztárnokné angyalom,
Adj egy csókot galambom!

Édes a csók s szerelem,
Ön lesz az én kedvesem.

Csattan a csók veszettül,
Az *Oreság* elkékül.

Lassan, lassan édesem,
A pofont nem ismerem.

Áthelyezés, lemondás,
Tessék, itt a választás.

Pénztárnokné holmija,
Be, Tauszki kocsiba!

Isten veled Nagy-Kunság!
Csalódott az *Oreság*.”

A forgalmi főnök urat a pénztárnoknők elleni merényleteikért fegyelmi vizsgálat alá vonták, fizetését 100 forinttal leszállították, de azért továbbra is Szolnokon hagyták, mert a fő-fő Muftik kisütötték, hogy halálos vétek lenne ily tehetős embert nyugdíjba küldeni, aki oly sok izben kimutatta tehetőségét, hiszen egész másfajta embereknek való a nyugdíj; ő először elég goromba és másodszor elég tehetséges. Ez kell a magyarnak és a vasutnak! Hiszen a szolnoki Ali basa nem vett részt a sztrájkban, ezért aztán a fő-fő Muftik még akkor sem mondták ki a szolnoki basára a „tehetetlen” jelzőt, amikor hire járt mindenütt, hogy Ali basa oreság alantas közlegeivel, többek között Pénzes, szajoli állomásfőnökkel, Kristoffy főellenőrrel és a két szolnoki vasuti vendéglőssel, Müllerral és Weszterrel szabad idejében váltókat girálat. Ilyen a basa Szolnokon és majd minden más városban.

A zágrábi máv. munkások folyó hó 1-én jól látogatott gyűlést tartottak, melynek egyedüli tárgya a nyugbérpénztárral szemben való állásfoglalás volt. Hogy az igazságtalan üldözéseknek, esetleg felülről jövő pressziónak elejét vegyék, a zágrábi máv. munkások a horvát szocialdemokrata-párt kezébe adták a gyűlés vezetését s így a pártveze-

tőség két szónoka Kozac horvát és Turkovic magyar nyelven vették bonczkés alá a a humanizmus nevében alkotott nyugbérpénztár sérelmes pontjait. A mindvégig izgatott hangulatban lefolyt gyűlés a következő határozati javaslat elfogadásával ért véget.

Határozati javaslat.

Tekintettel arra, hogy az 1904. évi július hó 1-én életbelépő nyugbér-intézmény a máv. munkásait ki nem elégíti, kimondja a mai máv. munkás-gyűlés, hogy csakis a kényszerítő körülményeknek engedve lép be a nyugbér-pénztárba, azonban felkéri a magyarországi máv. munkások országos szervezőbizottságát, a legerélyesebb mozgalom megindítására, a sérelmes pontok következőképpen megváltoztatása érdekében, nevezetesen:

I. a tagsági idő 25 évben legyen megállapítva;

II. aggkor 60 éves korban,

III. 10 év után fizetése 100 havi részletben;

IV. a máv. szolgálatából kilépő, vagy elbocsátott egyének feltétlenül visszakapják a befizetett összeget;

V. az ausztriai illetőségű tagok nyugdíjazásuk esetén jogaik fentartása mellett visszatérhessenek hazájukba;

VI. az I-ső osztályba a 450 kor. napikeresettel bírók legyenek besorozva;

VII. a járulék leszállítása.

Egyebekben pedig hozzájárultak a budapesti nagygyűlés határozatához.

A zágrábi máv. műhely munkásainak figyelmébe. Munkástársak! Figyelemmel kísértük az országos nemzeti szövetség dolgait és működését és arra a tapasztalatra jöttünk, hogy ennek a szövetségnek egyedüli célja, hogy a munkásság gondolatvilágát, érzelmeit, visszavarázsolják abba a korbba, mely dicsőséggel övezte egyes kiváló férfiak homlokát és elmerengve a multak emlékein, feledtessék a munkással a sivár jelent és bizonytalan jövőt. A nemzeti szövetség több ízben rendezett estélyeket, felolvasásokat, melyeken mindig a haza fájalmát, a haza szenvedéseit tárták fel előttetek munkástársaim, de nem volt még arra példa, hogy a ti szenvedéseiteket, a ti fájdalmatokat is felsorolnák. A hazát mondják ők boldogtalannak, de ti tudjátok azt, hogy ti vagytok boldogtalank. A nemzeti szövetség hirdeti ugyan, hogy a fehér keztyűsök nyujtsanak kezet a kerges tenyerűeknek, azonban sajnosan tapasztaltuk, hogy az általuk rendezett estélyeken a munkásság olyannyira háttérbe van szorítva, hogy a legutóbb is megbotránkozik rajta, ugy mint legutóbb a Rákóczi-estélyen is történt, mely estélyt teljesen a munkások rendezték, fényét ők emelték és hálából a szövetség ígéretet tett, hogy kedvezményes belépőjegyet kapunk, ezen kedvezmény abból állt, hogy pár padot a terem végén helyeztek el számunkra, nehogy isten óvjon, egy közönséges munkás kerüljön egy ur mellé.

Figyelmeztetünk titeket munkástársaink, hogy tartsátok távol magatokat a szövetségtől, nincs nekünk ott semmi keresni valónk, de pártoljátok szívvél-lélekkel a ti szervezeteiteket, törekedjétek arra, hogy ne legyen köztetek egy szervezetlen munkás sem, ha ezt elérjük, akkor mi fogjuk boldoggá tenni nem a hazát, de önmagunkat, mert ha a nép boldog, akkor a haza is az. Pártoljátok a ti lapotokat, a Magyar Vasutast, melyet a ti nyomorúságtok szült és amely a ti felszabadítástokat irta zászlajára.

Tegye meg minden munkás kötelességét, hogy ezen zászlót diadalra juttassuk.

A zágrábi műhely szervezett munkásainak figyelmét felhívjuk, a kocsiosztályban dolgozó Balkovszky nevű lakatos csoportvezetőre, aki a hozzá beosztott segédmunkásokra aljas módon árulkodik, ugyszintén a szervezet ellen is folyton áskálódik, sujsátok megvetésekkel ezen aljas frátert.

Külföld.

Az osztrák vasutasok szervezetének tevékenységéről.

Osztrák testvérbarátságunktól, az „Eisbahner“-től vesszük át a következő cikket:

A kapitalizmus a vasuti szolgáltatnál is a munkások rovására tesz szert nyereségre. Mivel pedig az önkény, természetének megfelelően, annál nagyobb a tőle függő munkásokkal szemben, minél hatalmasabbak a tőkés vállalatok, világos, hogy a vasuti szolgáltatban levők szervezete a munkások számára elengedhetetlen intézmény. De közös érdek is. Hiszen minél jobban megszűnik az elnyomás számtalan faja, annál inkább növekszik a béke, s a szolgálat biztossága, a katasztrófák pedig, melyek az elkeseredett emberek kezében fegyverül szolgálnak, mint azt éppen a magyar vasutas sztrájkjánál láttuk, egyre jobban kiszorulnak a valószínűség köréből.

Igy hát az alkalmazottak szervezete ellenében irányban halad a vasuti igazgatóságokkal, amelyek titkos rendeleteikben nem győznek elég ovatosságot prédikálni és folyton destruktív elemről beszélnek ott, ahol nyugodtan megfontolt erő kifejtésről és jogos érdekek védelméről esik szó. A vasutasok szervezetének célja: a jogvédelem, a fizetési és szolgálati viszonyok megjavítása és minden visszás állapotnak a sajtó útján való leleplezése. Amit nekünk a tudósítás az ez irányú tevékenységről elmond és statisztikailag szemünk elé állít, az összes érdekelt körök figyelmét megérdemli.

A központ jogvédelmi irodája 1045, a prágai titkárság 544, a bodenbachi 47 esetet intézett el.

Jóllehet egyes titkárságok nem számoltak be dátum szerint, már a fenti statisztika is 1636 jogvédelmi esetről szól. Közülük 400-at egyleti ügyvéd, 588-at a központi titkárság képviselt és 57 esetet visszautasítottak.

Azonkívül 137 esetet a jogi hivatalos órákon, 394-et a jogi irodában szóval intéztek el, 3494 levelet pedig jogi ügyben kaptak és válaszként küldtek. Ez a tevékenység, amely összesen 36.150 korona kiadással járt, már magában is igazolja a szervezet létét, főleg ha figyelembe vesszük a jogi védelmet keresők tömeges felmentését, meg anyagi hasznát is.

Érdekes és felelté tanulságos a vasuti személyzet érdekében kifejtett akciók registere is, amelyből a kivitelt és eredményét is mindjárt megismerhetjük. Ahol választások voltak, ahol követeléseket kellett benyújtani, károkat eltávolítani, anyagot beszerezni, a szervezet mindig sikra szállt az alkalmazottak érdekében és sok esetben diadalra is vitte ügyüket. Ötvennél több esetben nyújtottak be a vasuti igazgatóságokhoz követeléseket.

Tizenhat esetben teljes vagy részleges volt az eredmény, sok esetben még nem érkezett döntés, csak egy-kettőt utasítottak vissza. Ha a szervezet erőitlen is még ma ahhoz, hogy teljes munkát tudjon e téren végezni, a tudósítás említett eredményei elég bizonyosságot szolgáltatnak arra, hogy az egyesület áldásosan működik. A folyton hulló csöppek is kivájják a követ és észrevétlenül gyarapodnak a sikerek, amelyeket a vasuti személyzet a szervezkedéssel kivív. A munkásokért történt egyes közbenjárások is szép eredményekkel jártak és elismertetik velünk azt, hogy a szervezet további kiépítésével nagyszerű dolgokat lehet teremteni. Nagy fontosságú volt az is, hogy a szervezet a baleset biztosítási és a betegsegélyezési intézetek választására is befolyt. Soha sem fogják ezeket az intézeteket a munkások érdekeinek megfelelően kormányozni addig, míg őket hajlongó emberek, vagy éppen a vasuti igazgatóságok eszközei kormányozzák.

Az elért választási eredmények mutatják, hogy csak a szervezet képes eme szégyen-

letes állapotnak véget vetni, amennyiben gondoskodik arról, hogy az alkalmazottak igazait megvédjék.

A vasutasokra különösen nagy jelentőségű volt a szaklapok tevékenysége. Ezeknek a vasutasok szervezetében nemcsak az a feladatuk, hogy a tagok egymás közt való érintkezését közvetítsék, hanem az, hogy a vasutasokat osztálytudatos, gondolkodó emberré neveljék, az elnyomás óriási anyagát, a korrupciót, a protekciós gazdálkodást és a stréberséget szellőtessék és különösen felhívják a figyelmet a vasuti politika nagy kérdésére, amely mélyen belenyulik az alkalmazottak létföltételeibe.

Hogy a lapok eme feladatuknak megfelelően, a tudósításnak majdnem minden lapját kibővíti. Ahol a munkások érdekeinek védelméről esett szó, harcba szálltak és nemcsak lefelé hatottak felvilágosítólag, hanem a felhalmozott tényleges anyaggal a „felsőket“ is rákényszerítették arra, hogy a szolgáltatban levők törekvéseit méltányolják és véleményüket ne vegyék már üres levegőnek. Ha máma valaki a vasuti szolgálat lényegéről, az igazgatási kérdésekről és közlekedési politikáról tájékozottságot akar szerezni, az alkalmazottak lapjait, főleg az „Eisbahner“-t is olvasnia kell. Ezek, az osztrák viszonyokhoz képest óriási számban megjelenő lapok büszkén hirdetik a szervezet hatalmát. A német „Eisbahner“ előfizetőinek száma 20,000-re rug, a cseh, lengyel és szláv együtt 10,000, úgy, hogy a szervezet 30,000-nél több lapot juttat tagjai közé. Ki tagadhatná azt, hogy egy ilyen sajtó nagyhatalmi eszköz a szervezet kezeibe, noha azt sok faj még most sem tudja méltányolni? A német „Eisbahner“ még anyagilag is hasznára van a szervezetnek, mert nemcsak a régi 17,000 korona adósságot fizette ki teljesen, hanem még tetemes, többnyire a többi lapok támogatására fordított fölsleggel dolgozik.

Mily óriási a szervezeten belül az írásbeli érintkezés, mutatja a központi titkárság értesítése, mely szerint 7671 levelet intéztek el; a prágai titkárság 1877 levélre válaszolt. Ez a levelezés fényes bizonyítéka a szervezet intenzív tevékenységének. A központi titkárságba gyűlik össze valamennyi agitációs ügy is.

A tagokról szóló számok is érdekesek. Jelenleg van 26,211 fizető tag, a mi csak 70 tagszaporodást jelent, noha 9557 új tag lépett be. Az utolsó öt év alatt 42,501 tag lépett be, de közülük megint elveszett 29,912. Az utolsó öt esztendő gyarapodása tehát 12,589. A tudósítás eme hullámzás okául helyesen hozza fel az egyes helyi csoportok gyöngye önállóságát.

A központtól meghonosított felvilágosító és agitáló működés nem történik rendszerezen s épp ezért kerülnek a tagok sokszor különböző külső befolyás alá s részben el is vesznek. Ha a tagok statisztikáját végig nézzük, látjuk, hogy a többséget a rosszul fizetett munkások képezik.

Ezeknek a még — sajnos — létező osztályszellem miatt nincs meg az a befolyásuk, hogy az ugynevezett magasabb hivatásukat a szervezetbe tudják vonni vagy ott megtartani. Eme ingadozást csak külső segítséggel lehet addig is megoldani, míg a növekedő osztálytudat az egyesületek önállóságát megteremti. Ehhez az utánsegítéshez azonban nem elégségesek az eszközök. Eljutunk tehát a tudósítás másik részéhez: a szervezetek követelményeihez és bevételeihez.

A jogvédelem kiadásai 1901-ben 11,664 korona 96 fillér, a következő évben már 1895 korona 63 fillérrel több, a tudósítás évében pedig nem kevesebb ez a gyarapodás, mint 22,589 korona 78 fillér vagyis 166.6 százalék!

Ez az eredmény ugyan tündöklő bizonyíték a szervezet szolgálatai mellett, de nem kis gondot adhat a pénzkezelőnek.

Az agitáció költsége az előző évhez képest 263 korona 38 fillérrel csökkent. Ez szintén gondolatba ejthet bennünket, mert

hát művelés meg felvilágosítás, küzdés meg lelkesítés a szervezet életelemei. Az összes bevételek 101,768 korona 51 fillért tettek ki. Vele szemben áll 101,133 korona 93 fillér kiadás.

Biztos háztartáshoz nagyobb fölség szükséges. De honnan lehessen mindezt venni, ha a legfontosabb ügyekért való követelések oly rettenetesen emelkednek? Ha a nagyobb járulékokról szóló sorok eszerint nem érintenék kellemetlenül sok tag fülét, arról kelene beszélnünk.

Az értesítés éppen ezzel mutatja meg nekünk, hogy a szervezet egészséges alapon nyugszik, hogy a szervezet tevékenységét minden téren világosan és hűen visszatükrözi.

Mindig jobban küzd a vasutasok érdekéért, helyzetük javítására, biztosító intézeteikben önállóságra és felvilágosodottságra vezérli őket abban, hogy a vasutas is csak a saját erejével teremthet magának emberhez méltó megélhetést.

Ilyen szervezetnek meg kell és meg is fogja találni az eszközöket arra, hogy áldásos munkájában semmi korlátozást ne tűrjön. Eljön az idő, mikor majd az egész személyzet be fogja látni, hogy az a híres szociális gondoskodás, mely a kegyelem morzsáit veti a vasuti alkalmazottaknak, az ő helyzetüket nem akarja lényegesen megjavítani. Az értesítés világosan megmutatja, hogy a harcz lesz a megváltó. Hadd értse meg a vasuti igazgató, hogy a százazrek, kiknek vállain közlekedésünk nyugszik, nem rabszolgák, hanem emberek, a kiknek tisztességes bánásmód és elviselhető szolgálati viszonyok megkövetelésére joguk van.

Hogy az osztrák vasutasok mekkora tevékenységet fejtettek ki, ezt legjobban mutatják az itt következő statisztikai adatok.

Égész Ausztriában 1903. összesen 847 gyűlést tartottak a vasutasok. Ezek közül 589 német, 206 cseh, 19 szlovén, 101 lengyel, 1 olasz, 22 német-csah, 7 német szlovén, 1 német-lengyel, 1 német olasz nyelvű volt. A mi pedig különösen bennünket, magyarországiakat csudálatba ejt: a hatóság csak egyetlen egy gyűlést tiltott be.

Szerkesztői üzenetek.

Zágrábi kalauzok. Szóbeli üzenetre nem adhatunk semmit, írják le a dolgot s úgy küldjék be s akkor szívesen közölni fogjuk, vagy jöjjenek be személyesen, hiszen egy pár lépés az egész út.

Debreczeni tudósító. Értesítésének első része a jövő számra marad.

Tudósítóinkat kérjük, hogy közleményeiket mindig 10-ikéig, illetve 25-ikéig beküldeni szíveskedjenek, mert a feldolgozásra idő kell.

Felelős szerkesztő és kiadó:

FARAGÓ PÁL.

A NÉPSZAVA

társadalomtudományi könyvkereskedés és kiadványvállalat

kiadványainak jegyzéke.

A mi hőseink! Hogyan küzdöttek az orosházi munkások a kivételes állapot idején? Irta Csizmadia Sándor. — 48 oldal.

Kereszténység és szocializmus. Bebel és Hohoff káplán vallási vitája. Fordította Bokányi Dezső. Második kiadás. — 32 oldal.

Hazafiság és nemzetköziség. Irta Garami Ernő. — 48 oldal. — Most jelent meg.

A szociáldemokrácia evangéliuma. Igaz tanok a magyar munkásnépnek. Második kiadás. — 32 oldal.

A nép pártja-e a néppárt? Irta Csizmadia Sándor. — 32 oldal.

A csuhások. (Az esküdtszék fölmentette.) Harmadik kiadás. 32 old.

Szózat a nőkhöz. Irta Kelecsényi György. Második kiadás. 32 old.

A felsorolt hét füzet 28 fillérért (az összeg bélyegekben előre is beküldhető) kapható.